

Oginskiai Kaišiadorių krašte

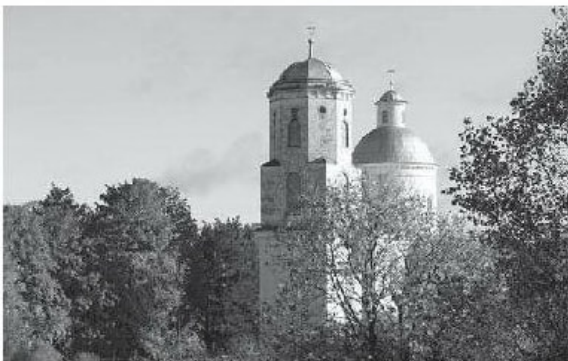
Oginskių keliais po Kaišiadorių kraštą

Vytautas BUDVYTIS, Kaišiadorių muziejaus muziejininkas

„Susirinkome šiandien čia, Kruonyje, iškilmingai paminėti Mykolo Kleopo Oginskio 250-ąsias gimimo metines visame šiame pasauliniame kontekste ir prisiminti Oginskių giminę: sužinoti, kuo mes susiję su šiais žmonėmis ir kuo jie susiję su mumis. Ir turim, šiandien svečiuose labai garbingus svečius“, – šiais išanginiais žodžiais renginį „Oginskių keliais po Kaišiadorių kraštą“, vykusį spalio 24 d. Kruonio universaliame daigiafunkciami centre, pradėjo Kruonio kultūros centro direktorė Daiva Mockuvienė.

Kruonio kultūros centro ir Kaišiadorių muziejaus organizuoto renginio metu mokslinius pranešimus skaitė istorikė Agata Zarunskaitė, Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus direktorius Vytautas Rutkauskas, Kaišiadorių muziejaus direktorius Olijer das Lukoševičius. Koncertavo ansamblis „Trio de Vilna“: Andžej Pileckis (spinetas), Žibutė Valkaitytė (fleita), Zbignev Levicki (snuikė) ir Marius Deksnys (klarnetas). Renginio metu taip pat buvo pristatyta Kaišiadorių muziejaus parengta stendinė paroda „Oginskiai Kaišiadorių regione“, kurioje – XVI–XIX a. Oginskių giminės dokumentai: genealoginiai medžiai, įvairūs nutarimai, įsakymai, raštai, laiški bei dabartiniame Kaišiadorių rajone buvusių Oginskių valdų planai.

„Tiek šiais, tiek pastaraisiais metais apie Oginskių giminę yra plačiai kalbama ir pakankamai daug rašoma. Bet daugiausia yra kalbama apie Rietavo Oginskių liniją. Tačiau labai nedaug yra rašoma ir kalbama apie kitą Lietuvos Oginskių atšaką – Kaišiadorių Oginskių liniją“, – savo pranešimą tema „Oginskiai Kruonio apylinkėse“ pradėjo istorikė Agata Zarunskaitė.

Bohdano Oginskio XVII a. pradžioje pastatyta Kruonio bažnyčia (buvusi cerkvė)

Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus direktorius Vytautas Rutkauskas (dešinėje) ir ansamblis „Trio de Vilna“

„Oginskių giminės pavardė kilo nuo dvaro, kuris yra Kaišiadorių rajone. Tai – Uogintų dvaras. Tai yra pirmasis dvaras, kurį Oginskiai gavo iš valdovo Lietuvos teritorijoje. Minima, kad gavę dvarą ir persikėlę čia jie pradėjo save vadinti Oginskiais“, – kalbėjo A. Zarunskaitė, kuri kartu pristatė ir kitą giminės vardo kilmės versiją nuo slaviško žodžio *ogieni* (lenk.) arba *ogony* (rus.) – ugnis. Istorikė paminėjo Hlušonką – pirmą žinomą ir istoriškai patvirtintą giminės protėvį, gyvenusį Smolensko žemėse apie XIV a., bei pačių Oginskių savęs kildinimą iš Riurikaičių. „Be abejo, ironančių dokumentų nėra, bet patys istorikai, tyrinėtojai, teigia, kad iš esmės tiek Hlušonkų teorija, tiek Riurikų viena kita neprieštarauja. Gali būti, kad tie patys Hlušonkai yra kilę iš Riurikų“.

A. Zarunskaitė pabrėžė, kad Rietavo ir Kaišiadorių Oginskių linijai tikro laikotarpio buvo viena ir ta pati giminė. Tiesiog vieni broliai persikėlė į Rietavą, o kiti liko gyventi Kaišiadorių regione. O Gabriėlius Oginskis (1784–1842) – paskutinis Kaišiadorių krašte valdęs turėjęs giminės atstovas – yra susijęs tiek su Kaišadoriniais, tiek su Rietavu.

„Gabriėlius tėvai yra Ignotas Oginskis ir Juozapa Oginskytė. Bet čia ne brolis ir sesuo. Ir ne pusbroliai. Čia yra dviejų giminės atšakų iš skirtingų Lietuvos teritorijų atstovai. Beina taip, kad Gabriėlius Oginskis yra Irenėjas Oginskio pusbrolis, o Mykolas Kleopas Oginskis yra jo dėdė. Tai Gabriėlius Oginskio motina yra Mykolo Kleopo Oginskio sesuo. Taigi, Gabriėlius Oginskis

yra atstovas tiek Kaišiadorių, tiek Rietavo“, – teigė A. Zarunskaitė.

„Dar daugiau, – tęsė pranešimą A. Zarunskaitė, – tyrinėjant laiškus, kurių dalis muziejaus parodoje taip pat eksponuojami, man asmeniškai paaiškėjo labai įdomus dalykas, kad giminių ryšiai ir santykiai Oginskių aplinkoje buvo labai svarbūs.“ Oginskių šeimoje, kaip ir kitose didikų šeimose, trys santuokos buvo neretas dalykas. Nes įvykdavo skyrybos, mirtys, atsiradavo našlystė. Viena iš Gabriėliaus Oginskio senelių irgi tekėjo tris kartus ir tiek pirmoje, tiek trečioje santuokoje gimė vaikai. „Ir santykiai iš vaikų pusės buvo pakankamai glaudūs, jie labai labai bendravo. Tą rodo laiški. Gabriėlius Oginskis labai daug susirašinėjo su Liubenskių šeimos atstovu. O Liubenskiiai – tai pusbroliai pagal senelės pirmąją santuoką. Ir tuo būdu bendravimas vyko ir tiek su Liubenskiiais, tiek su daugeliu kitų iš jų šeimų atstovų, kurie buvo susiję ne tik kaimynystės ir draugystės santykiais, bet ir giminyse. Tai Skažinskiiai, Moravskiai, Potockiai. Jie visi yra Gabriėliaus Oginskio pusbroliai, pusseserės, dėdės, tetos“, – pasakojo A. Zarunskaitė.

Pagrindinė Gabriėliaus Oginskio gyvenamoji vieta 1820–1830 m. laikotarpiu buvo Strėvininkų dvaras (dabartiniai – Mūro Strėvininkai). Taip pat Gabriėlius Oginskis pakankamai dažnai lankydavosi Vilniuje, Varšuvoje. „Ir, be abejo, Vilnius ir Varšuva tai jau daugiau susiję su pramogom bei politiniu gyvenimu. Vėlgį, iš laišku matosi, kad jis buvo susidomėjęs muzika, vargonais, neapsieita be pokylių, svečiavimosi tiek pas

savo giminačius, tiek pas kitus pažįstamus. Ir, aišku, politiniai dalykai. Korespondencijoj ir laiškuose labai jaučiama ir matoma, kad jis buvo puikiai informuotas, kas vyko imperatoriaus dvare, kokie įvykiai buvo Ukrainoje ir t. t. Žodžiu, gyvendamas Strėvininkuose Gabriėlius Oginskis žinojo praktiškai apie viską, kas vyko to tiek imperijoje, tiek už jos ribų. Nes vėlgį, kalbant apie giminačius, tai giminaičiai gyveno ir Krokuvoje, ir Varšuvoje, ir prie imperatoriaus, ir Čekijoje ir kitur“, – sakė A. Zarunskaitė.

Be trumpai paminėtų Uogintų bei Strėvininkų dvarų Oginskiai dar valdė Vaiguvos bei Kruonio dvarus. Taip pat iš valdovo nuomonavos Darsūniškio bei Vaiguvos seniūnijas. „Tai yra pakankamai dideli plotai buvę tiek šiaurės, tiek anapus Nemuno upės, kurie siekė netgi Prūsijos ir jau vėliau suformuotą Augustavo (arba Suvalkų) gubernijos teritoriją“, – pabrėžė A. Zarunskaitė.

Uogintų dvaras nors ir buvo pirmoji Oginskių teritorija Lietuvoje, iš kur kilo ir pati giminės pavardė, bet tiek teritorija, tiek kaimų bei gyventojų skaičiavimai mažiausias Oginskių valdytas dvaras. „Strėvininkų dvaras – buvo didžiausia Oginskių valda dabartiniame Kaišiadorių rajone. Jis buvo įsigytas XVI a. antroje pusėje. Štai 1786 m. Strėvininkų dvarui priklausė 16 kaimų. O po dešimties metų prie Strėvininkų dvaro buvo prijungtas ir Vievio miestelis, jo apylinkės bei Migūonių palivarkas. Tai reikšia, kad kaimų dar padaugėjo“, – teigė A. Zarunskaitė.

Tęsinys kitame numeryje

Istorikė Agata Zarunskaitė pristato Kaišiadorių muziejaus stendinę parodą „Oginskiai Kaišiadorių regione“